

ПЕРШИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням Вченої ради Першого
європейського університету,
від 28 травня 2026 р., протокол № 2

Введено в дію наказом ректора
Першого європейського університету
від 28 травня 2026 р., №27/26-ОД

Олег BOBK

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ В ІНТЕРНАТУРІ

Галузь знань:	I «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»
Складник освіти:	Післядипломна освіта, первинна спеціалізація
Спеціальність:	Внутрішні хвороби
Попередня освіта:	Ступінь магістра за спеціальністю I2 (222) «Медицина», I3 (228) «Педіатрія»

ПЕРЕДМОВА

Освітня програма підготовки в інтернатурі за спеціальністю «Внутрішні хвороби» розроблені членами робочої групи Першого європейського університету на підставі примірної програми підготовки в інтернатурі за спеціальністю «Внутрішні хвороби», затвердженої наказом МОЗ України № 1219 від 14.07.2022.

Керівник робочої групи:

Закордонець Л.В. – к.мед.н., доц., завідувач кафедри внутрішніх хвороб

Робоча група:

1. Морєва Д.Ю. – к.мед.н., доцент кафедри внутрішніх хвороб.
2. Загородний М.І. - д.мед.н., професор кафедри внутрішніх хвороб.
3. Доан С.І. – д.мед.н., проф., професор кафедри дерматології з курсом ВІЛ-інфекції, дермато хірургії та естетичної медицини.

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

1. Кондратюк В.Є. – д. мед. н., професор, лікар-кардіолог, ревматолог, терапевт Центру хірургічних рішень «Дієво».
2. Кричинська І.В. – к, мед. н., доцент, лікар-терапевт, пульмонолог, медичний директор компанії «ІнтоСана».

Освітню програму обговорено на спільному засіданні працівників Навчально-наукового інституту післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку Першого європейського університету і членів робочої групи (протокол № 1 від 21.05.2026 року) та рекомендовано до подання на розгляд Науково-методичної ради університету.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітня програма підготовки в інтернатурі з внутрішніх хвороб – єдиний комплекс освітніх та практичних компонентів, спланованих і організованих закладами вищої освіти і базами стажування з метою забезпечення набуття лікарями-інтернами компетентностей, необхідних для отримання професійної кваліфікації за відповідною спеціальністю.

Інтернатура є обов'язковою формою первинної спеціалізації осіб для отримання професійної кваліфікації за відповідною лікарською спеціальністю..

Програма підготовки в інтернатурі з внутрішніх хвороб триває два роки та складається з двох частин: освітньої та практичної.

Освітня частина інтернатури передбачає навчання лікаря-інтерна на кафедральній базі, де він отримує теоретичні знання та відпрацьовує основні практичні навички, необхідні для надання медичної допомоги. Тривалість освітньої частини інтернатури складає три місяці за один рік навчання.

Практична частина інтернатури передбачає навчання лікаря-інтерна на базах стажування. Це сприяє кращій орієнтованості молодих фахівців і розумінню тих високих вимог, що застосовуються до сучасних медичних працівників. Підготовка інтерна на базі стажування здійснюється під керівництвом завідувачів відділеннями, лікарів з вищою та першою кваліфікаційними категоріями; у спеціальних таблицях, що складає інтерн, відображається підсумкова кількість різних маніпуляцій, виконаних ним у відділеннях і оцінка ступеню оволодіння ними («ознайомився», «освоїв», «оволодів»). Викладачі кафедри здійснюють керівництво шляхом контролю за виконанням плану стажування

Підготовка лікарів-інтернів в інтернатурі проводиться за індивідуальним навчальним планом, розробленим на підставі програми підготовки в інтернатурі, та навчального плану, затвердженого Вченою радою Першого європейського університету.

За період підготовки в інтернатурі лікарі-інтерни повинні оволодіти компетенціями, знаннями та навичками, які визначені індивідуальним навчальним планом та програмою підготовки в інтернатурі.

Навчання проводиться на очній основі з використанням комп'ютерних технологій у режимі реального часу. Освітній процес поєднує в собі аудиторне та самостійне навчання. Аудиторні заняття передбачають: лекційний курс, семінарські та практичні заняття.

Лікарям, які пройшли повний курс навчання в інтернатурі за спеціальністю «Внутрішні хвороби», успішно склали іспит, який включає співбесіду, тестування, практичні навички, атестаційною комісією на визначення знань і практичних навичок присвоюється професійна кваліфікація «лікар-терапевт» та видається сертифікат установаданого зразка.

І. ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ

Галузь знань	І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»
Складник освіти	Післядипломна освіта, первинна спеціалізація
Спеціальність	Внутрішні хвороби
Професійна кваліфікація	Лікар-терапевт
Передумови вступу	Ступінь магістра в галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» (22 «Охорона здоров'я») за спеціальністю І2 (222) «Медицина», І3 (228) «Педіатрія»
Форма проходження інтернатури	Очна
Мова (и) підготовки в інтернатурі	Українська
Академічні права інтерна	Безперервний професійний розвиток. Можлива подальша підготовка на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти. Здобуття додаткових кваліфікацій та лікарських спеціалізацій (вторинних) в системі освіти дорослих. Робочі місця у закладах охорони здоров'я, самостійне працевлаштування.
Моніторинг та оцінювання	Заходи з оцінювання складаються з поточного, проміжного та підсумкового оцінювання (атестація) та здійснюються відповідно до наказу МОЗ України від 22 червня 2021 року № 1254 «Про затвердження Положення про інтернатуру» (зі змінами).
Рівень оволодіння	Для кожної компетенції, практичної навички визначаються в кожному з діапазонів від «А» до «D»: А: Має знання, описує. В: Виконує, керує, демонструє під наглядом. С: Виконує, керує, демонструє самостійно. Д: Вчить або контролює інших у виконанні, управлінні, демонстрації.
Обсяг програми	Тривалість підготовки в інтернатурі: 22 місяці (3432 навч. год.; 114,4 кредиту ECTS). Освітня частина: 6 місяців (936 навч. год.; 31,2 кредиту ECTS): 3 місяці щорічно (468 навч. год.; 15,6 кредиту ECTS). Практична частина: 16 місяців (2496 навч. год.; 83,2 кредиту ECTS).

II. ГРАФІК ОСВІТНЬОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ЧАСТИНИ ПРОХОДЖЕННЯ ІНТЕРНАТУРИ за спеціальністю «Внутрішні хвороби»

Тривалість підготовки в інтернатурі: 22 місяці (3432 години, 114,4 кредитів ECTS).

Освітня частина: 6 місяців (936 годин, 31,2 кредити ECTS), три місяці щорічно (468 навчальних годин, 15,6 кредитів ECTS на рік).

Практична частина: 16 місяців (2496 год. 83,2 кредити ECTS), 8 місяців (1248 навчальних годин, 41,6 кредитів ECTS на рік) .

Рік підготовки	Місяці											
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
I-й	Б	К	К	К	Б	Б	Б	Б	Б	Б	Б	В
II-й	Б	Б	Б	Б	Б	Б	Б	Б	К	К	К	В

Б – практична частина підготовки на базі стажування;

К – освітня частина підготовки - навчання на кафедрі;

В – відпустка.

III. НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН підготовки в інтернатурі за спеціальністю «Внутрішні хвороби»

Код компонента	Назва обов'язкової компоненти (ОК)	Кількість годин	Кількість годин			
			Аудиторних			Самостійна робота
			Лекції	Семінари	Практичні	
ОК 1	Організація терапевтичної допомоги населенню	12	4	2	2	4
ОК 2	Хвороби органів дихання та професійні хвороби	108	12	12	30	54
ОК 3	Хвороби серцево-судинної системи	144	12	12	48	72
ОК 4	Ревматичні хвороби	78	6	6	28	38
ОК 5	Хвороби органів травлення	124	14	14	42	54
ОК 6	Хвороби нирок	78	6	6	28	38
ОК 7	Клінічна алергологія	72	6	6	24	36
ОК 8	Хвороби органів кровотворення	72	6	6	24	36
ОК 9	Хвороби ендокринної системи та обміну речовин	78	6	6	28	38
ОК 10	Інтенсивна терапія. Невідкладні стани	54	8	6	16	24
ОК 11	Немедикаментозні методи лікування. Побічна дія ліків.	42	8	6	10	18
	Проміжний контроль знань	2		2		

	Підсумковий контроль знань (атестація)	6		6		
	Всього	870	88	90	280	412
Додаткові програми (ДП)						
ДП1	Медицина надзвичайних ситуацій	18	4	2	4	8
ДП2	Інфекційні хвороби. Вірусні гепатити, СНІД. Особливо небезпечні інфекції. Імунопрофілактика.	12	2	2	2	6
ДП3	Паліативна допомога	36	6	6	6	18
	Всього	936	100	100	292	444

**1 рік навчання в інтернатурі за спеціальністю
«Внутрішні хвороби»
(освітня частина інтернатури)
Тривалість – 3 місяці , (468 навчальних годин.)**

Код компонента	Назва обов'язкової компоненти (ОК)	Кількість годин	Кількість годин			
			Аудиторних			Самостійна робота
			Лекції	Семінари	Практичні	
ОК 1	Організація терапевтичної допомоги населенню	12	4	2	2	4
ОК 2	Хвороби органів дихання та професійні хвороби	108	12	12	30	54
ОК 3	Хвороби серцево-судинної системи	144	12	12	48	72
ОК 4	Ревматичні хвороби	78	6	6	28	38
ОК 5	Хвороби органів травлення	124	14	14	42	54
	Проміжний контроль знань	2		2		
	Разом	468	48	48	150	222

**2 рік навчання в інтернатурі за спеціальністю
«Внутрішні хвороби»
(освітня частина інтернатури)
Тривалість – 3 місяці, (468 навчальних годин.)**

Код компонента	Назва обов'язкової компоненти (ОК)	Кількість годин	Кількість годин			
			Аудиторних			Самостійна робота
			Лекції	Семінари	Практичні	
ОК 6	Хвороби нирок	78	6	6	28	38
ОК 7	Клінічна алергологія	72	6	6	24	36
ОК 8	Хвороби органів кровотворення	72	6	6	24	36
ОК 9	Хвороби ендокринної системи та обміну речовин	78	6	6	28	38

ОК 10	Інтенсивна терапія. Невідкладні стани	54	8	6	16	24
ОК 11	Немедикаментозні методи лікування. Побічна дія ліків.	42	8	6	10	18
	Разом	402	40	36	130	190
Додаткові програми (ДП)						
ДП1	Медицина надзвичайних ситуацій	18	4	4	4	8
ДП2	Інфекційні хвороби. Вірусні гепатити, СНІД. Особливо небезпечні інфекції. Імунопрофілактика.	12	2	2	2	6
ДП3	Паліативна допомога	36	6	6	6	18
	Підсумковий контроль знань (атестація)	6		6		
	Всього	468	52	52	142	222

IV. ПЕРЕЛІК ОBOB'ЯЗKОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Інтегральна компетентність (ІК)	Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі внутрішньої медицини застосовуючи теоретичні знання, практичні навички та вміння з метою надання в фаховій, високоякісній медичній допомогі за спеціальністю «Внутрішні хвороби»
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 01. Знання основ законодавства України про охорону здоров'я та їх застосування у щоденній практиці. ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу, синтезу, опрацювання інформації, зокрема з різних джерел та у взаємозв'язку зі своєю сферою діяльності. ЗК 03. Спроможність до самооцінки власних досягнень та підвищення їх рівня. ЗК 04. Спроможність усно і письмово спілкуватися державною мовою при заповненні медичної документації та спілкуванні з пацієнтами. ЗК 05. Уміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології, володіння навичками роботи з комп'ютерною технікою. ЗК 06. Спроможність до критичного мислення, аналізу та вирішення ситуативних проблем в медичній практиці. ЗК 07. Дотримання деонтологічних норм у професійній діяльності (належна професійна поведінка). ЗК 08. Здатність до адаптації, дії в новій ситуації, бути критичним і самокритичним. ЗК 09. Спроможність реалізувати систему знань і практичних умінь щодо забезпечення здорового способу та безпеки власного життя і пацієнтів, сприяти усуненню його негативних впливів на здоров'я суспільства, сприяти підвищенню якості життєво-важливих складових (вода, повітря, харчові продукти і т. д.). ЗК 010. Демонстрування соціальної активності та відповідальної громадянської позиції у лікарській діяльності.

	ЗК 11. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані. ЗК 12. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень. ЗК 13. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, заключний, супутній діагноз, невідкладні стани. ЗК 14. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної та невідкладної медичної допомоги за міжнародними протоколами. ЗК 15. Знати покази, протипокази, побічні дії препаратів які використовуються в лікарській практиці та побічну дію з боку препаратів, які приймаються пацієнтом системно
Організаційно-управлінські компетентності (ОУК)	ОУК 01. Здатність адаптуватися до нових умов і ситуацій та спроможність автономно діяти у них. ОУК 02. Спроможність до роботи у команді, зокрема у міждисциплінарній та інтернаціональній. ОУК 03. Комунікативна компетентність: спроможність до ефективної професійної та міжособистісної комунікації, вміння спілкуватися з людьми з особливими потребами, дітьми та особами літнього віку. ОУК 04. Лідерство у розробці та впровадженні інновацій та їх використання у професійній діяльності. ОУК 05. Продемонструвати особисту відповідальність та залучати інших осіб до роботи з метою покращення системи надання допомоги пацієнтам ОУК 06. Вміння визнавати власні помилки та запобігати, мінімізувати негативні наслідки. ОУК 07. Демонстрування лідерських навичок, умінь приймати рішення та брати на себе відповідальність за управління ситуацією, вміння делегувати завдання іншим членам команди. ОУК 08. Спроможність до організації правового забезпечення та менеджменту професійної діяльності. ОУК 09. Здатність виконувати професійні обов'язки в умовах численних конкуруючих вимог ОУК 10. Реагувати на комплексні медичні проблеми кожного пацієнта і населення в цілому, працюючи з ними на високопрофесійному рівні для досягнення ефективних результатів діяльності системи охорони здоров'я.
Професійні компетентності (ПК)	ПК 01. Керуватися чинним законодавством України про охорону здоров'я та нормативно-правовими актами, що визначають діяльність лікарів та закладів охорони здоров'я. ПК 02. Знати організацію системи терапевтичної допомоги населенню, швидкої і невідкладної допомоги. ПК 03. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування внутрішніх захворювань та їх ускладнень, у тому числі знати особливості перебігу цих недуг у період вагітності, перименопаузи та у пацієнтів старших вікових категорій. ПК 04. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування хвороб органів дихання та професійних хвороб. ПК 05. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування хвороб серцево-судинної системи та їх ускладнень. ПК 06. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування

	хвороб органів травлення та їх ускладнень. ПК 07. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування хвороб нирок та їх ускладнень . ПК 08. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування хвороб органів кровотворення та їх ускладнень. ПК 09. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування хвороб ендокринної системи та обміну речовин, а також їх ускладнень. ПК 10. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування алергічних захворювань та їх ускладнень. ПК 11. Вміння проводити профілактику, діагностику та лікування системних захворювань сполучної тканини та їх ускладнень. ПК 12. Вміння надавати невідкладну медичну допомогу та здійснювати інтенсивну терапію при невідкладних станах та загостреннях терапевтичних захворювань. ПК 13. Здійснювати нагляд за побічними реакціями/діями лікарських засобів. ПК 14. Застосовувати сучасні немедикаментозні методи лікування та реабілітації хворих терапевтичного профілю ПК 15. Знати та аналізувати показники захворюваності, тимчасової непрацездатності, інвалідності, смертності у хворих терапевтичного профілю та шляхи їх зниження. ПК 16. Знати організацію роботи лікарсько-консультативної та медико-соціальної експертних комісій. ПК 17. Спроможність брати участь у різних формах науково-практичної комунікації (клінічні та клініко- патологоанатомічні конференції, круглі столи, дискусії) у сфері внутрішньої медицини та охорони здоров'я загалом. ПК 18. Планувати роботу лікаря-терапевта та здійснювати аналіз її результатів. ПК 19. Керувати роботою середнього медичного персоналу. ПК 20. Вести медичну документацію ПК 21. Забезпечення дотримання правил безпеки на робочому місці, збереження документації та носіїв діагностичних зображень
Програмні результати навчання (ПРН)	ПРН 1. Володіти фаховими знаннями, вміннями, навичками при виконанні практичної діяльності в галузі внутрішньої медицини. ПРН 2. Здатність демонструвати високий ступінь самостійності, відповідальності при веденні хворих терапевтичного профілю. ПРН 3 Вміти визначити і правильно розставити пріоритети проблем, які необхідно вирішити під час роботи з пацієнтами терапевтичного профілю. ПРН 4 Інтерпретувати та аналізувати інформацію з використанням новітніх інформаційних технологій. ПРН 5. Вміти генерувати нові ідеї чи процеси у передових контекстах професійної діяльності. ПРН 6. Пояснювати принципи, специфічність та адекватність методів дослідження, інформативність отриманих результатів. ПРН 7. Впроваджувати результати наукових досліджень у медичну терапевтичну практику. ПРН 8. Доповідати, вести дискусію на клінічних та патологоанатомічних конференціях на високому професійному

	рівні. ПРН 9. Демонструвати безперервний саморозвиток та самовдосконалення інтелектуального, професійного та загальнокультурного рівня, самореалізацію. ПРН 10. Організовувати лікувальний процес, оцінювати його ефективність, рекомендувати шляхи вдосконалення. ПРН 11. Мати навички міжособистісних взаємодій у медичному середовищі, організовувати роботу колективу, формуючи чіткі правила комунікації всередині та сприятливий мікроклімат для конструктивної взаємодії учасників. ПРН 12. Ефективно спілкуватися, ділитися інформацією за допомогою електронних медичних карт або інших цифрових технологій. ПРН 13. Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, їх родичами, колегами по роботі. ПРН 14. Дотримуватися професійної доброчесності, нести відповідальність за результати лікування, профілактики, реабілітації.
--	---

V. ЗМІСТ ОБОВ'ЯЗКОВИХ КОМПОНЕНТІВ

ОК 1	Організація терапевтичної допомоги населенню	
Навчальна мета	Навчити лікарів-інтернів системи організації охорони здоров'я в Україні, законодавчих актів в галузі охорони здоров'я, нормативних документів МОЗ України та інших центральних органів виконавчої влади, що стосуються охорони здоров'я, вміння їх застосування на практиці	
	Знання	Вміння
	- Знати основи законодавства про охорону здоров'я в Україні; - Знати основні директивні документи, що визначають діяльність органів та установ охорони здоров'я; - Знати основи медичного права; - Знати загальні питання організації медичної допомоги населенню України; - Знати принципи роботи медичних закладів; - Знати принципи організації стаціонарної, амбулаторної, невідкладної медичної допомоги в клініці внутрішніх захворювань; - Знати правила оформлення медичної документації; - Знати основи статистичної звітності захворювань внутрішніх органів; - Знати основи реабілітації пацієнтів терапевтичного профілю, профілактичні та реабілітаційні державні програми; - Знати експертизу тимчасової та постійної втрати працездатності; - Знати стандарти діагностики і лікування в клініці внутрішніх	- Вміти оформити медичну документацію згідно законодавства з охорони здоров'я України; - Вміти визначити клінічний та трудовий прогноз пацієнта терапевтичного профілю, ступінь непрацездатності, дати рекомендації щодо працевлаштування; - Вміти аналізувати результати надання невідкладної, стаціонарної та амбулаторної допомоги пацієнту терапевтичного профілю; - Вміти організувати наступність у лікувальному процесі пацієнтів терапевтичного профілю; - Вміти визначати та дотримуватись функціональних обов'язків лікаря - терапевта; - Вміти оцінити дані статистичної звітності; - Вміти застосовувати принципи доказової медицини в клініці внутрішніх захворювань.

захворювань; - Знати принципи доказовості у внутрішній медицині.		
Практичні навички/компетентності		
Перелік компетентностей / практичних навичок	Рівень оволодіння	Обов'язкова кількість маніпуляцій, операцій
Оформлення медичної документації	D	
Визначення ступеня втрати працездатності	A	
Дотримання функціональних обов'язків лікаря-терапевта	A	
Аналіз та оцінка роботи лікаря терапевта	A	
ОК 2	Хвороби органів дихання та професійні хвороби	
Навчальна мета	Розуміти основні принципи діагностики та лікування захворювань органів дихання і професійних хвороб згідно сучасних рекомендацій	
Знання		Вміння
- Знати методи фізикального обстеження хворих з патологією органів дихання, методи рентгенологічної, функціональної та лабораторної діагностики при патології органів дихання. - Знати етіологію, патогенез епідеміологію гострих респіраторних захворювань (ГРЗ), їх клініко-діагностичні ознаки, методи лікування і профілактики ГРЗ. - Знати етіопатогенетичні механізми розвитку, класифікацію, клінічні прояви, методи діагностики, лікування, реабілітації та профілактики хронічного обструктивного захворювання легень. - Знати етіопатогенетичні механізми розвитку, класифікацію, клінічні прояви, методи діагностики, лікування, реабілітації та профілактики пневмоній. - Знати етіопатогенетичні механізми розвитку, класифікацію, клінічні прояви, методи діагностики, лікування, реабілітації та профілактики раку легень. - Знати етіопатогенетичні механізми розвитку, класифікацію, клінічні прояви, методи діагностики, лікування, реабілітації та профілактики плеври (плеврити, пневмоторакс). - Знати етіопатогенетичні механізми розвитку, класифікацію, клінічні прояви, методи діагностики, лікування, реабілітації та профілактики нагнійних захворювань легень і плеври (абсцес легень, гангрена легень, бронхоектатична		- Вміти проводити скринінгову оцінку скарг і анамнезу пацієнта з патологією органів дихання та професійними хворобами. - Вміти проводити фізикальне обстеження пацієнтів із хворобами органів дихання та професійними хворобами. - Вміти обґрунтувати та призначити необхідний об'єм лабораторних й інструментальних обстежень при різних видах патології органів дихання та професійної патології. - Вміти провести диференційну діагностику хвороб органів дихання та професійних хвороб. - Сформулювати клінічний діагноз при патології органів дихання і професійній патології. - Вміти оцінити результати рентгенологічних методів дослідження (рентгенографія, КТ та МРТ) при патології органів дихання. - Вміти проводити інтерпретацію даних пікфлоуметрії, спірографії, пневмотахометрії. - Вміти оцінити результати ультразвукових методів дослідження при патології органів дихання. - Вміти оцінити результати ендоскопічних методів дослідження при патології органів дихання. - Вміти проводити інтерпретацію результатів лабораторних досліджень при захворюваннях органів дихання. - Вміти визначити показання до

хвороба, емпієма плеври). - Знати етіопатогенетичні механізми розвитку, класифікацію, клінічні прояви, методи діагностики, лікування, реабілітації та профілактики інтерстиційних захворювань легень (у т.ч. ідіопатичного легеневого фіброзу). - Знати етіопатогенетичні механізми розвитку, класифікацію, клінічні прояви, методи діагностики, лікування, реабілітації та профілактики саркоїдозу органів дихання. - Знати етіопатогенетичні механізми розвитку, класифікацію, клінічні прояви, методи діагностики, лікування, реабілітації та профілактики паразитарних та грибкових захворювань легень. - Знати етіопатогенетичні механізми розвитку, класифікацію, клінічні прояви, методи діагностики, лікування, реабілітації та профілактики при синдромі обструктивного апное уві сні. - Знати етіопатогенетичні механізми розвитку, класифікацію, клінічні прояви, методи діагностики, лікування, та профілактики кровохаркання і легеневої кровотечі. - Знати етіопатогенетичні механізми розвитку, класифікацію, клінічні прояви, методи діагностики, лікування, реабілітації та профілактики муковісцидозу. - Знати етіопатогенетичні механізми розвитку, класифікацію, клінічні прояви, методи діагностики, лікування, реабілітації та профілактики дихальної недостатності. - Знати особливості перебігу і лікування захворювань органів дихання у вагітних, хворих похилого та старечого віку. - Знати етіопатогенетичні механізми розвитку, класифікацію, клінічні прояви, методи діагностики, лікування, реабілітації та профілактики професійних легених захворювань (пневмоконіозів, пилових бронхітів, екзогенних альвеолітів). - Знати етіопатогенетичні механізми розвитку, класифікацію, клінічні прояви, методи діагностики, лікування,	призначення антибактеріальних препаратів при патології органів дихання. - Вміти скласти схеми базисної терапії при хронічній неспецифічній легеневій патології. - Вміти проводити плевральну пункцію. - Вміти проводити серцево-легенево-церебральну реанімацію згідно міжнародних стандартів. - Вміти визначити показання до госпіталізації хворих із патологією органів дихання та професійними захворюваннями, організувати її. - Вміти провести експертизу непрацездатності хворому з патології органів дихання і професійними захворюваннями.
--	---

реабілітації та профілактики вібраційної хвороби. - Знати етіопатогенетичні механізми розвитку, класифікацію, клінічні прояви, методи діагностики, лікування, реабілітації та профілактики хвороб, викликаних переохолодженням.		
Практичні навички/компетентності		
Перелік компетентностей / практичних навичок	Рівень оволодіння	Обов'язкова кількість маніпуляцій, операцій
Оцінка тяжкості стану пацієнта, визначення обсягу та послідовності необхідних медичних заходів та маніпуляцій, надання необхідної допомоги	B	
Проведення клінічного обстеження пацієнта (анамнез, фізикальне обстеження, виявлення загальних та специфічних ознак захворювання, проведення диференціальної діагностики)	B	
Призначення плану обстеження, визначення об'єму та оцінка результатів лабораторного і інструментального обстеження пацієнта	B	
Обґрунтування необхідності спеціальних методів обстеження пацієнта	A	
Визначення показів до госпіталізації пацієнта та її організація	A	
Встановлення і формулювання клінічного діагнозу, плану і тактики ведення пацієнта, призначення адекватного лікування згідно існуючих клінічних протоколів надання медичної допомоги	B	
Оформлення медичної документації згідно законодавства з охорони здоров'я України	B	
Визначення клінічного та трудового прогнозу, ступеня непрацездатності, рекомендації щодо працевлаштування	B	
Проведення підшкірного, внутрішньо-шкірного, дом'язевого, доведеного введення медикаментозних препаратів	D	
Проведення пункції та катетеризації периферичної вени	C	
Інтерпретація рентгенологічного дослідження органів грудної клітки	A	
Проведення спірометрії та інтерпретація її результатів	C	
Проведення конікотомії	C	
Проведення трахеотомії	B	
Проведення торакоцентезу	C	
Проведення серцево-легенево-церебральної	D	

реанімації згідно міжнародних стандартів		
ОК 3	Хвороби серцево-судинної системи	
Навчальна мета	Розуміти основні принципи діагностики та лікування серцево-судинних захворювань згідно сучасних рекомендацій	
Знання		Вміння
- Методи обстеження при серцево-судинній патології. Значення лабораторних та інструментальних методів обстеження в діагностиці захворювань. - Знати основи електрокардіографії, методику проведення, основні електрокардіографічні синдроми при захворюваннях серцево-судинної системи, їх значення. - Знати особливості діагностики та лікування артеріальних гіпертензій. - Знати діагностичні критерії гіпертензивних кризів. - Знати етіопатогенетичні механізми розвитку, класифікацію, клінічні прояви, методи діагностики, лікування, реабілітації та профілактики тромбоемболії легеневої артерії. - Знати клінічну фармакологію антигіпертензивних засобів. - Знати особливості діагностики атеросклерозу. - Знати клінічну фармакологію гіполіпідемічних препаратів. - Знати особливості діагностики та перебігу хронічних коронарних синдромів (стабільної ішемічної хвороби серця). - Знати особливості діагностики та перебігу гострих коронарних синдромів, тактику ведення таких хворих на догоспітальному та стаціонарному етапах. - Знати інтенсивну терапію і реанімацію при захворюваннях серця; при зупинці кровообігу та дихання; тактику при раптовій серцевій смерті. - Знати клінічну фармакологію засобів, що використовуються при лікуванні хворих на ішемічну хворобу серця. - Знати особливості діагностики та лікування хронічної ревматичної хвороби серця. - Знати особливості ведення і реабілітації хворих після кардіохірургічних втручань. - Знати діагностичні критерії та		- Вміти провести фізикальне, лабораторне та інструментальне обстеження хворих на серцево-судинні захворювання. - Вміти проводити ЕКГ-діагностику. - Вміти надати допомогу при гіпертензивному кризі. - Вміти диференційовано призначати лікувальні стратегії при артеріальній гіпертензії. - Вміти диференційовано призначати лікувальні стратегії різних видах дисліпідемій. - Вміти надати допомогу хворим із гострим коронарним синдромом на первинній ланці медичної допомоги. - Вміти проводити реанімаційні заходи (елементи BLS, ACLS). - Вміти проводити диференційну діагностику кардіоміопатій. - Володіти базовими вміннями кардіореабілітації. - Вміти надати невідкладну допомогу при порушеннях ритму та провідності серця. - Вміти надати допомогу хворому на гостру серцеву недостатність. - Вміти надати допомогу при гострій судинній недостатності. - Вміти проводити диференційну діагностику та лікування хронічних коронарних синдромів, інфекційних ендокардитів, перикардитів, вад серця, хронічної серцевої недостатності.

методи лікування соматоформної вегетативної дисфункції. - Знати діагностичні критерії та методи лікування запальних захворювань міокарда. - Знати діагностичні критерії та методи лікування незапальних кардіоміопатій. - Знати діагностичні критерії та методи лікування інфекційного ендокардиту. - Знати діагностичні критерії та методи лікування захворювань перикарда. - Знати діагностичні критерії та методи лікування клапанної хвороби серця. - Знати діагностичні критерії та методи лікування надшлуночкових порушень ритму (фібриляція передсердь, тріпотіння передсердь, пароксизмальні надшлуночкові тахікардії). - Знати діагностичні критерії та методи лікування шлуночкових порушень ритму. - Знати діагностичні критерії та методи лікування блокад серця. - Знати діагностичні критерії та методи лікування хронічної серцевої недостатності. - Знати клінічну фармакологію антиаритмічних засобів. - Знати діагностичні критерії та тактику при гострій серцевій недостатності. - Знати особливості перебігу серцево-судинних захворювань в особливих категоріях: осіб літнього та похилого віку, у вагітних, у жінок у менопаузі. - Знати особливості діагностики та лікування гострої судинної недостатності.		
Практичні навички/компетентності		
Перелік компетентностей / практичних навичок	Рівень оволодіння	Обов'язкова кількість маніпуляцій, операцій
Оцінка тяжкості стану пацієнта, визначення обсягу та послідовності необхідних медичних заходів та маніпуляцій, надання необхідної допомоги	В	
Проведення клінічного обстеження пацієнта (анамнез, фізикальне обстеження, виявлення загальних та специфічних ознак захворювання, проведення диференціальної діагностики)	В	

Призначення плану обстеження, визначення об'єму та оцінка результатів лабораторного і інструментального обстеження пацієнта	B	
Обґрунтування необхідності спеціальних методів обстеження пацієнта	A	
Визначення показів до госпіталізації пацієнта та її організації	A	
Встановлення і формулювання клінічного діагнозу, плану і тактики ведення пацієнта, призначення адекватного лікування згідно існуючих клінічних протоколів надання медичної допомоги	B	
Оформлення медичної документації згідно законодавства з охорони здоров'я України	B	
Визначення клінічного та трудового прогнозу, ступеня непрацездатності, рекомендації щодо працевлаштування	B	
Вимірювання артеріального тиску	D	
Реєстрація та аналіз ЕКГ	C	
Реєстрація та аналіз холтерівського моніторингу ЕКГ	A	
Проведення тредмілтесту	A	
Розрахунок гомілково-плечового індексу	C	
Проведення серцево-легенево-церебральної реанімації згідно міжнародних стандартів	C	
Проведення дефібриляції	D	
Проведення підшкірного, внутрішньо-шкірного, дом'язевого, довенного введення медикаментозних препаратів	D	
Проведення пункції та катетеризації периферичної вени	C	
ОК 4	Ревматичні хвороби	
Навчальна мета	Розуміти основні принципи діагностики та лікування системних захворювань згідно сучасних рекомендацій.	
Знання		Вміння
- Знати методи обстеження хворих на ревматичні захворювання; лабораторну, біохімічну, імунологічну діагностику; рентгенологічні та ультразвукові методи дослідження серця і суглобів. - Знати особливості діагностики та лікування ревматичної лихоманки. - Знати особливості діагностики та лікування ревматоїдного артрити. - Знати особливості діагностики та лікування спондилітів, анкілозівного спондиліту, псоріатичного артрити, реактивних поліартритів, хвороби Рейтера. - Знати особливості діагностики та		- Вміти інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних методів обстеження хворих на ревматологічні хвороби. - Вміти проводити диференційну діагностику артритів. - Вміти проводити диференційну діагностику гострого болю. - Вміти надати невідкладну допомогу при гострому болю.

лікування дрібнокристалічних артропатій, подагри, хондрокальцинозу. - Знати особливості діагностики та лікування остеоартриту. - Знати особливості діагностики та лікування системного червоного вовчаку, системних васкулітів, вузликового поліартеріїту. - Знати особливості діагностики та лікування системної склеродермії, дерматоміозиту (поліміозиту), паранеопластичних артропатій. - Знати клінічну фармакологію імуномодуючих та протизапальних препаратів, хондромодуляторів. - Знати особливості діагностики та лікування в осіб літнього та похилого віку.		
Практичні навички/компетентності		
Перелік компетентностей / практичних навичок	Рівень оволодіння	Обов'язкова кількість маніпуляцій, операцій
Оцінка тяжкості стану пацієнта, визначення обсягу та послідовності необхідних медичних заходів та маніпуляцій, надання необхідної допомоги	B	
Проведення клінічного обстеження пацієнта (анамнез, фізикальне обстеження, виявлення загальних та специфічних ознак захворювання, проведення диференціальної діагностики)	B	
Призначення плану обстеження, визначення об'єму та оцінка результатів лабораторного і інструментального обстеження пацієнта	B	
Обґрунтування необхідності спеціальних методів обстеження пацієнта	A	
Визначення показів до госпіталізації пацієнта та організація її	A	
Встановлення і формулювання клінічного діагнозу, плану і тактики ведення пацієнта, призначення адекватного лікування згідно існуючих клінічних протоколів надання медичної допомоги	B	
Оформлення медичної документації згідно законодавства з охорони здоров'я України	B	
Визначення клінічного та трудового прогнозу, ступеня непрацездатності, рекомендації щодо працевлаштування	B	
Проведення підшкірного, внутрішньо-шкірного, дом'язевого, доведеного введення медикаментозних препаратів	D	
Проведення пункції та катетеризації	C	

периферичної вени		
Інтерпретація рентгенологічного дослідження суглобів	В	
Інтерпретація ультразвукового дослідження суглобів	В	
ОК 5	Хвороби органів травлення	
Навчальна мета	Розуміти основні принципи діагностики та лікування захворювань органів травлення згідно сучасних рекомендацій.	
Знання		Вміння
- Знати методи обстеження та їхню інформативність при захворюваннях органів травлення. - Знати основи рентгенологічної, ендоскопічної та ультразвукової діагностики захворювань органів травлення. - Знати методи дослідження мікробіоценозу дигестивного тракту та гелікобактеріозу. - Знати особливості діагностики та лікування гастроезофагеальної рефлюксної хвороби, ахалазії кардії. - Знати особливості діагностики та лікування функціональної шлункової диспепсії, гастритів та дуоденітів. - Знати особливості діагностики та лікування виразкової хвороби та хвороб оперованого шлунка. - Знати особливості скринінгової діагностики та методи лікування злоякісних пухлин органів травлення. - Знати особливості діагностики та лікування хронічного некаменевого холециститу, жовчнокам'яної хвороби. - Знати особливості діагностики та лікування жовтяниць та холестазу. - Знати особливості діагностики та лікування захворювань печінки (хронічних гепатитів, неалкогольної жирової хвороби печінки, алкогольної хвороби печінки). - Знати особливості діагностики та лікування цирозу печінки, його проявів та ускладнень. - Знати особливості діагностики та лікування хронічного панкреатиту. - Знати особливості діагностики та лікування целиакії. - Знати особливості діагностики та лікування синдрому надлишкового бактеріального росту. - Знати особливості діагностики та		- Вміти проводити фізикальне, лабораторне та інструментальне обстеження пацієнтів із захворюваннями органів травлення. - Вміти інтерпретувати дані лабораторного дослідження при захворюваннях органів травлення. - Вміти інтерпретувати дані інструментального дослідження при захворюваннях органів травлення (рентгенологічного, ендоскопічного (езофагогастродуоденофіброскопі, ректороманоскопії, ультрасонографічного). - Вміти визначати необхідний об'єм клінічного обстеження і тактику лікування пацієнтів із захворюваннями стравоходу. - Вміти визначати необхідний об'єм клінічного обстеження і тактику лікування пацієнтів із захворюваннями гастродуоденальної зони. - Вміти визначати необхідний об'єм клінічного обстеження і тактику лікування пацієнтів із захворюваннями гепатобіліарної зони. - Вміти визначати необхідний об'єм клінічного обстеження і тактику лікування пацієнтів із захворюваннями кишківника. - Вміти надати допомогу при невідкладних станах при захворюваннях органів травлення. - Вміти проводити діагностичний лапароскопічний.

лікування функціональних кишкових захворюваннях, синдромі подразненої кишки. - Знати особливості діагностики та лікування запальних захворювань кишок (виразкового коліту і хвороби Крона). - Знати особливості діагностики та тактики лікаря у разі синдрому «гострого живота». - Знати особливості діагностики та тактики лікаря у разі гастроінтестинальної кровотечі та наявності крові у випорожненні. - Знати особливості діагностики та лікування захворювань органів травлення у вагітних. - Знати особливості діагностики та лікування захворювань органів травлення у пацієнтів похилого та старечого віку. - Знати основи фармакотерапії захворювань органів травлення, клінічну фармакологію препаратів, що застосовуються для лікування пацієнтів із захворюваннями органів травлення.		
Практичні навички/компетентності		
Перелік компетентностей / практичних навичок	Рівень оволодіння	Обов'язкова кількість маніпуляцій, операцій
Езофагогастродуоденофіброскопія	A	
Ректороманоскопія	A	
Ультразвукове дослідження органів черевної порожнини	B	
Діагностичний лапароцентез	C	
ОК 6	Хвороби нирок	
Навчальна мета	Розуміти основні принципи діагностики та лікування захворювань нирок згідно сучасних рекомендацій.	
Знання		Вміння
- Знати методи обстеження та їхню інформативність при захворюваннях нирок. - Знати основи рентгенологічної, та ультразвукової діагностики захворювань нирок. - Знати особливості діагностики та лікування хронічної хвороби нирок. - Знати особливості діагностики та лікування гломерулонефриту. - Знати особливості діагностики та лікування нефротичного синдрому. - Знати особливості діагностики та лікування хронічного пієлонефриту. Знати особливості діагностики та лікування нефролітіазу.		- Вміти проводити фізикальне, лабораторне та інструментальне обстеження пацієнтів із захворюваннями нирок. - Вміти інтерпретувати дані лабораторного дослідження при захворюваннях нирок. - Вміти інтерпретувати дані інструментального дослідження при захворюваннях нирок (рентгенологічного, ультрасонографічного). - Вміти проводити катетеризацію сечового міхура. - Вміти надати допомогу при невідкладних станах при захворюваннях нирок.

- Знати особливості діагностики та лікування гострого ураження нирок та хронічної ниркової недостатності. - Знати принципи інтенсивної терапії захворювань нирок. - Знати особливості діагностики та тактики лікаря у разі гострої затримки сечі. - Знати особливості діагностики та лікування захворювань нирок у вагітних (нефропатія вагітних, ниркова еклампсія). - Знати особливості діагностики та лікування захворювань нирок у пацієнтів похилого та старечого віку. - Знати основи фармакотерапії захворювань нирок, клінічну фармакологію препаратів, що застосовуються для лікування пацієнтів із захворюваннями нирок.		- Вміти визначати необхідний об'єм клінічного обстеження і тактику лікування пацієнтів із хронічною хворобою нирок. - Вміти визначати необхідний об'єм клінічного обстеження і тактику лікування пацієнтів із гломерулонефритом. - Вміти визначати необхідний об'єм клінічного обстеження і тактику лікування пацієнтів із нефротичним синдромом. - Вміти визначати необхідний об'єм клінічного обстеження і тактику лікування пацієнтів із пієлонефритом. Вміти визначати необхідний об'єм клінічного обстеження і тактику лікування пацієнтів із нефролітіазом. - Вміти визначати необхідний об'єм клінічного обстеження і тактику лікування пацієнток із нефропатією вагітних та нирковою еклампсією. - Вміти визначати необхідний об'єм клінічного обстеження і тактику лікування пацієнтів із гострим ураженням нирок. - Вміти визначати необхідний об'єм клінічного обстеження і тактику лікування пацієнтів із хронічною нирковою недостатністю. - Вміти проводити інтенсивну терапію при захворюваннях нирок.	
Практичні навички/компетентності			
Перелік компетентностей / практичних навичок		Рівень оволодіння	Обов'язкова кількість маніпуляцій, операцій
Ультразвукове дослідження нирок		В	
Катетеризація сечового міхура		С	
ОК 7	Клінічна алергологія		
Навчальна мета	Розуміти основні принципи діагностики та лікування алергологічних захворювань згідно сучасних рекомендацій.		
Знання		Вміння	
- Методи обстеження при алергологічних захворюваннях. Значення лабораторних та інструментальних методів обстеження в діагностиці захворювань. - Знати класифікацію алергічних реакцій із врахуванням швидкості їх розвитку, механізмів та типів гіперчутливості. - Знати покази і протипокази до проведення алергологічних тестів. - Знати методи проведення таких провокаційних тестів, як назальний, кон'юнктивальний, інгаляційний, під'язичний, шкірний.		- Вміти провести фізикальне, лабораторне та інструментальне обстеження хворих з алергологічними захворюваннями. - Вміти трактувати результати лабораторних методів діагностики алергічних реакцій. - Вміти провести диференційну діагностику алергологічного риніту з іншими його варіантами - Вміти провести алергологічне обстеження хворого з підозрою на atopічний дерматит і вибрати найбільш оптимальний об'єм лікування. - Вміти оцінити дані анамнезу,	

- Знати лабораторні методи діагностики алергічних захворювань. - Знати епідеміологію, класифікацію, основні клінічні прояви алергічного риніту. - Знати симптоматичні та патогенетичні методи лікування алергічного риніту. - Знати про екзогенний і ендогенний дерматити, їх клінічні прояви, діагностичні критерії, немедикаментозні та медикаментозні методи лікування. - Знати про алергічні та неалергічні і рідкісні форми кропив'янки, її диференційну діагностику з іншими еритематозними ураженнями шкіри, методи лікування. - Знати системні та органоспецифічні реакції на харчові продукти, їх диференціальну діагностику з іншими видами небажаних реакцій на їжу. - Знати основні симптоми, критерії ступеня важкості анафілактичного шоку. - Знати основні клінічні синдроми медикаментозної хвороби. - Знати причинно-значимі групи ліків, здатні викликати ті чи інші прояви медикаментозної алергії. - Знати основні групи алергенів, здатні викликати гіперреактивність бронхів. - Знати діагностичні критерії верифікації, визначення ступенів важкості перебігу бронхіальної астми. - Знати клінічну фармакологію засобів, що застосовуються при лікуванні хворих з бронхіальною астмою в залежності від ступеня важкості. - Знати основні напрямки лікування і профілактики алергічних захворювань - Знати принципи надання невідкладної терапії при алергічних захворюваннях.	об'єктивного обстеження для постановки діагнозу кропив'янки. - Вміти провести диференціальну діагностику харчової алергії з іншими захворюваннями, які дають аналогічну клінічну картину. - Вміти визначити ступінь важкості анафілактичного шоку. - Вміти провести диференціальну діагностику з гострими захворюваннями, які супроводжуються артеріальною гіпотензією, порушенням дихання і свідомості. - Вміти надати невідкладну допомогу при анафілактичному шоці. - Вміти надати невідкладну допомогу при кропив'янці, набряку Квінке, гіперсенситивному васкуліті. - Вміти на основі клінічних симптомів та параметрів оцінки функції зовнішнього дихання оцінити ступінь важкості бронхіальної астми та надати невідкладну допомогу при нападі бронхіальної астми. - Вміти провести диференціальну діагностику з гострими захворюваннями, які супроводжуються артеріальною гіпотензією, порушенням дихання і свідомості. - Вміти надати невідкладну допомогу при анафілактичному шоці, кропив'янці, набряку Квінке, гіперсенситивному васкуліті.
---	---

Практичні навички/компетентності

Перелік компетентностей / практичних навичок	Рівень оволодіння	Обов'язкова кількість маніпуляцій, операцій
Оцінка тяжкості стану пацієнта, визначення обсягу та послідовності необхідних медичних заходів та маніпуляцій, надання необхідної допомоги	В	
Проведення клінічного обстеження пацієнта (анамнез, фізикальне обстеження,	В	

виявлення загальних та специфічних ознак захворювання, проведення диференційної діагностики)		
Призначення плану обстеження, визначення об'єму та оцінка результатів лабораторного і інструментального обстеження пацієнта	В	
Обґрунтування необхідності спеціальних методів обстеження пацієнта	А	
Визначення показів до госпіталізації пацієнта та організація її	А	
Встановлення і формулювання клінічного діагнозу, плану і тактики ведення пацієнта, призначення адекватного лікування згідно існуючих клінічних протоколів надання медичної допомоги	В	
Оформлення медичної документації згідно законодавства з охорони здоров'я України	В	
Проведення та аналіз спірометрії	А	
Проведення та аналіз пікфлоуметрії	А	
Проведення підшкірного, внутрішньо-шкірного, дом'язевого, довенного введення медикаментозних препаратів	Д	
Проведення пункції та катетеризації периферичної вени	С	
ОК 8	Хвороби органів кровотворення	
Навчальна мета	Розуміти основні принципи діагностики та лікування гематологічних хворих згідно сучасних рекомендацій.	
Знання		Вміння
- Знати методи обстеження гематологічних хворих, основні ланки схеми кровотворення; принципи діагностики патології органів кровотворення - Знати патогенетичну класифікацію анемій, принципи діагностики. - Знати патогенетичні механізми, які призводять до збільшення лімфовузлів – лімфаденопатій - Знати перелік захворювань, які супроводжуються синдромом лімфаденопатій та лікарська тактика при синдромі лімфаденопатій - Знати етіопатогенетичні аспекти виникнення гемобластозів, діагностичні критерії гострих лейкозів. - Знати діагностичні критерії хронічних мієлопроліферативних захворювань, принципи діагностики і тактику терапевта - Знати лабораторну та клінічну		- Вміти провести анамнестичне і фізикальне обстеження пацієнта з патологією органів кровотворення - Вміти інтерпретувати результати додаткових методів обстеження пацієнта з патологією органів кровотворення - Вміти тлумачити патологічні зміни в аналізі крові, мієлограми - Вміти інтерпретувати результати додаткових методів обстеження пацієнтів з анеміями, що найчастіше трапляються в практиці лікаря-терапевта - Вміти провести послідовне пальпаторне дослідження лімфатичних вузлів; інтерпретувати результати, отримані при пальпації. - Вміти тлумачити патологічні зміни в аналізі крові та біоптату лімфовузла - Вміти інтерпретувати результати додаткових методів обстеження пацієнтів з підозрою на гемобластоз - Вміти сформулювати клінічний

діагностику порушень первинного (тромбоцитарно-судинного) гемостазу та вторинного (плазмового) гемостазу; сучасну класифікацію геморагічних захворювань	діагноз, призначити адекватне лікування хворому із геморагічними захворюваннями.	
- Знати основні причини виникнення ДВЗ як синдрому, що ускладнює життєво-небезпечні стани; лабораторну та клінічну діагностику фаз ДВЗ-синдрому - Знати клінічні ознаки ступеня крововтрати; препарати інфузійно-трансфузійної терапії - Знати принципи надання невідкладної допомоги гематологічним хворим.	- Вміти тлумачити патологічні зміни в аналізі крові при різних стадіях ДВЗ-синдрому, сформулювати клінічний діагноз, встановити стадію та призначити адекватне лікування ДВЗ-синдрому, відповідно до стадії. - Вміти провести інфузійно-трансфузійну терапію - Вміти надати невідкладну допомогу гематологічним хворим.	
Практичні навички/компетентності		
Перелік компетентностей / практичних навичок	Рівень оволодіння	Обов'язкова кількість маніпуляцій, операцій
Оцінка тяжкості стану пацієнта, визначення обсягу та послідовності необхідних медичних заходів та маніпуляцій, надання необхідної допомоги	B	
Проведення клінічного обстеження пацієнта (анамнез, фізикальне обстеження, виявлення загальних та специфічних ознак захворювання, проведення диференційної діагностики)	B	
Призначення плану обстеження, визначення об'єму та оцінка результатів лабораторного і інструментального обстеження пацієнта	B	
Обґрунтування необхідності спеціальних методів обстеження пацієнта	A	
Визначення показів до госпіталізації пацієнта та організація її	A	
Встановлення і формулювання клінічного діагнозу, плану і тактики ведення пацієнта, призначення адекватного лікування згідно існуючих клінічних протоколів надання медичної допомоги	B	
Оформлення медичної документації згідно законодавства з охорони здоров'я України	B	
Проведення підшкірного, внутрішньо-шкірного, дом'язевого, доведеного введення медикаментозних препаратів	D	
Проведення пункції та катетеризації периферичної вени	C	
Переливання крові та кровозамінників	C	
Визначення групи та резус-належності крові	A	

ОК 9	Хвороби ендокринної системи та обміну речовин
Навчальна мета	Розуміти основні принципи діагностики та лікування захворювань ендокринної системи та обміну речовин згідно сучасних рекомендацій.
Знання	Вміння
- Знати основні методи обстеження хворих з ендокринною патологією. - Знати основи захворювань гіпоталамо-гіпофізарної системи: етіологію, патогенез, особливості клініки, діагностики та лікування гіпоталамічного синдрому, гіпопітуїтаризму, акромегалії, хвороби Іценко-Кушинга, гіперпролактинемії, нецукрового діабету. - Знати особливості перебігу хвороб щитоподібної залози: клініко-діагностичні критерії порушень функціонального стану (гіпертиреоз, гіпотиреоз), йододефіцитних захворювань, структурних змін (вузловий зоб) та запальних станів щитоподібної залози (тиреоїдити). - Знати етіопатогенетичні основи та клініко-діагностичні критерії цукрового діабету, особливості перебігу цукрового діабету 1 і 2 типу, механізми розвитку та клінічні прояви ускладнень. - Знати причини виникнення, механізми розвитку та відмінні ознаки гострих порушень вуглеводного обміну, в т.ч. кетоацидотичної, гіперосмолярної, лактацидемічної та гіпоглікемічної коми, основи інтенсивної терапії коматозних станів при цукровому діабеті. - Знати етіопатогенетичні та клінічні особливості захворювань наднирників: хвороби Адісона, синдрому Іценко-Кушинга, первинного гіперальдостеронізму, феохромоцитом. - Знати патогенетичні та гормональні особливості різних типів ожиріння, діагностичні критерії метаболічного синдрому Х, сучасні методи лікування надмірної ваги та супутніх метаболічних розладів. - Знати основи фізіологічного та патологічного клімаксу, особливості дисгормонального статусу в перименопаузі, режими симптоматичної та замісної гормональної терапії, клініко-діагностичні критерії остеопорозу та сучасні лікувальні заходи при втраті	- Вміти провести фізикальнета лабораторно-інструментальне обстеження хворих із захворюваннями ендокринної системи та обміну речовин - Вміти визначити діагностичні критерії дисфункції гіпоталамо-гіпофізарної системи та обрати відповідну лікувальну тактику. - Вміти оцінити результати інструментальних (в т.ч. УЗД, сцинтиграфія, ТАПБ) та лабораторних (гормональні, запальні маркери) методів дослідження та застосувати відповідну корегуючу терапію. - Вміти діагностувати порушення вуглеводного обміну, оцінити результати глікемічної кривої, призначити і відкоригувати гіпоглікемізуючу терапію при 1 та 2 типі цукрового діабету, провести корекцію діабетичних ускладнень. - Вміти застосувати диференційований підхід до вибору заходів інтенсивної терапії при різних видах гострих порушень вуглеводного обміну. - Вміти діагностувати дисфункцію надниркових залоз, оцінити результати лабораторно-інструментальних обстежень, надати невідкладну допомогу при катехоламіновому та аддісонічному кризах. - Вміти оцінити ступінь надмірної ваги, виявити супутні метаболічні порушення, надати відповідні рекомендації щодо модифікації способу життя, оцінити наявність показів до фармакологічного та хірургічного лікування ожиріння. - Вміти оцінити ступінь перименопаузальних гормональних проявівта вираженість порушень кальцієво-фосфорного обміну, призначити відповідний перелік обстежень, оцінити можливості та ризики гормональної замісної терапії. - Вміти застосувати

мінеральної щільності кістки.		диференційований підхід до діагностики та лікування гострих дисгормональних станів у відповідності до чинних діагностично-лікувальних алгоритмів.	
Практичні навички/компетентності			
Перелік компетентностей / практичних навичок		Рівень оволодіння	Обов'язкова кількість маніпуляцій, операцій
Проведення підшкірного, внутрішньо-шкірного, дом'язевого, доведеного введення медикаментозних препаратів;		С	
Проведення пункції та катетеризації периферичної вени		В	
Введення назогастрального зонда		С	
Катетеризація сечового міхура		В	
Оцінка даних лабораторних досліджень при захворюваннях ендокринної системи		А	
Оцінка даних візуальних методів дослідження внутрішніх органів (рентгенологічного, ультрасонографічного, КТ, МРТ, сцинтиграфії)		А	
ОК 10	Інтенсивна терапія. Невідкладні стани.		
Навчальна мета	Розуміти основні принципи діагностики та інтенсивної терапії при невідкладних станах згідно сучасних рекомендацій.		
Знання		Вміння	
- Знати основні принципи надання невідкладної допомоги, її етичні та юридичні аспекти; засади серцево-легеневої реанімації у різних вікових групах. - Знати клініко-діагностичні ознаки зупинки кровообігу та дихання, алгоритми надання невідкладної допомоги при цих станах. - Знати клініко-діагностичні критерії гострого коронарного синдрому та алгоритм невідкладних заходів згідно чинних наказів та алгоритмів. - Знати патофізіологічні механізми розвитку пароксизмальних порушень ритму та провідності серця, їх клінічні прояви та ЕКГ- ознаки. - Знати причини розвитку та клінічні ознаки гострої серцевої недостатності, основні засади невідкладної допомоги. - Знати клініко-діагностичні ознаки, основи диференційованого підходу до		- Вміти виконувати комплекс невідкладних заходів (конікотомія, трахеотомія, ШВЛ, непрямий та прямий масаж серця, дефібриляція серця, пункція серця) згідно сучасних чинних алгоритмів. - Вміти виконувати непрямий та прямий масаж серця, дефібриляцію, ШВЛ, визначати ознаки ефективності реанімаційних заходів та підстави для припинення реанімаційних дій. - Вміти визначити маршрут пацієнта з гострим коронарним синдромом, контролювати рамки «терапевтичного вікна», застосувати необхідний обсяг невідкладних заходів. - Вміти знати ЕКГ та інтерпретувати її дані, надати відповідну до встановленого діагнозу невідкладну допомогу. - Вміти визначити клініко - діагностичні симптоми гострої серцевої недостатності, надати невідкладну	

надання невідкладної допомоги при неускладнених та ускладнених гіпертензивних кризах (гострі розлади мозкового кровообігу, гострий коронарний синдром, гостра гіпертензивна енцефалопатія, розшаровуюча аневризма аорти, еклампсія). - Знати основні причини виникнення колаптоїдних станів, їх клінічні ознаки, особливості перебігу та комплекс невідкладних заходів. - Знати етіопатогенетичні основи виникнення шоків станів, особливості перебігу та ускладнення кардіогенного шоку, основні принципи терапії шоків станів. - Знати поняття «синкопе», причини та клініко-діагностичні ознаки втрати свідомості, диференційований підхід до надання невідкладної допомоги. - Знати основи клініки і діагностики гострих розладів мозкового кровообігу (з урахуванням шкали FAST), межі «терапевтичного вікна» для ургентного виконання тромболізу, покази та основні протипокази до тромболітичної терапії. - Знати причини розвитку та клініко-діагностичні особливості епілептичних та неепілептиформних пароксизмальних станів, алгоритм невідкладних заходів та профілактики ускладнень. - Знати етіопатогенетичні основи виникнення гострих психічних розладів, клінічні особливості перебігу, алгоритм проведення невідкладних заходів, правові та етичні аспекти надання допомоги при гострих психічних станах. - Знати прояви та клініко-діагностичні особливості епілептичного статусу. - Знати прояви та особливості перебігу абстинентного синдрому, алкогольного делірію, алкогольної коми. - Знати причини розвитку та клініко-діагностичні особливості перебігу гострої дихальної недостатності (вт.ч. астматичний статус, стеноз гортані, ларинготрахеїт, пневмоторакс тощо). - Знати причини розвитку, клініко-діагностичні ознаки та алгоритм	допомогу згідно встановленого алгоритму. - Вміти надати невідкладну допомогу хворому з неускладненим та ускладненим гіпертензивним кризом. - Вміти надати невідкладну допомогу хворому в стані колапсу, попередити можливі ускладнення. - Вміти визначити причини виникнення кардіогенного шоку, визначити маршрут пацієнта, надати невідкладну допомогу - Вміти виконати алгоритм невідкладних заходів при втраті свідомості пацієнтом, зважаючи на ймовірні причини розвитку синкопального стану. - Вміти оцінити стан пацієнта за відповідними шкалами, визначити маршрут пацієнта, надати невідкладну допомогу, профілакувати розвиток ускладнень - Вміти надати невідкладну допомогу при судомному синдромі, профілакувати ускладнення. - Вміти надати невідкладну допомогу хворому з гострими психічними розладами згідно чинних наказових форм. - Вміти надати невідкладну допомогу хворому в епістатусі, попередити розвиток ускладнень - Вміти виконати передбачену протоколом інтенсивну терапію станів, обумовлених вживанням алкоголю - Вміти надавати невідкладну допомогу та проводити інтенсивну терапію в рамках протоколу «контроль дихальних шляхів» - Вміти визначити ймовірні причини наявності крові у випорожненнях та застосувати відповідний алгоритм невідкладних заходів. - Вміти застосувати диференційований підхід до вибору заходів інтенсивної терапії при різних видах гострих порушень вуглеводного обміну. - Вміти застосувати диференційований підхід до діагностики та лікування гострих дисгормональних станів у відповідності до чинних діагностично-лікувальних алгоритмів. - Вміти надати невідкладну допомогу
---	--

невідкладних заходів при наявності крові у випорожненнях.

- Знати причини виникнення, механізми розвитку та відмінні ознаки гострих порушень вуглеводного обміну, в т.ч. кетоацидотичної, гіперосмолярної, лактацидеміної та гіпоглікемічної коми, основи інтенсивної терапії коматозних станів).

- Знати основи інтенсивної терапії і реанімації при тиреотоксичній кризі, гіпотиреоїдній комі, гострій наднирниковій недостатності, можливі ускладнення та особливості невідкладних заходів при недостатності чи надлишку відповідних гормонів.

- Знати етіопатогенетичні основи та особливості перебігу гострих алергічних станів, у т.ч. анафілаксії (набряк гортані, набряк Квінке, анафілактичний шок), гострій шкірній висипці.

- Знати особливості виникнення та клінічного перебігу гострих радіаційних уражень, засоби індивідуального захисту та засади власної безпеки в умовах іонізуючого опромінення, основи організації допомоги при масових гострих радіаційних ураженнях.

- Знати основи організації допомоги при промислових отруєннях та гострих професійних отруєннях, основні принципи антидотної терапії.

- Знати основи організації допомоги при гострих побутових отруєннях, гострих медикаментозних отруєннях, укусах і вжаленнях.

- Знати основні засади організації невідкладної допомоги при особливо небезпечних інфекціях (чума, холера, контагіозні геморагічні гарячки, жовта гарячка).

- Знати механізми виникнення політравми, клініко-діагностичні ознаки краш-синдрому та травматичного шоку, алгоритм невідкладної допомоги та обсяг інтенсивної терапії.

- Знати основи транспортної іммобілізації при різних видах травматичних пошкоджень.

- Знати механізми виникнення та особливості уражень спричинених впливом холодного середовища

пацієнту в стані анафілаксії з урахуванням положень протоколу «контроль дихальних шляхів», провести інтенсивну терапію, попередити розвиток ускладнень.

- Вміти застосувати засоби індивідуального захисту ґрунтуючись на засадах безпеки перебування в умовах іонізуючого опромінення, організувати та надати невідкладну допомогу потерпілим внаслідок гострих радіаційних уражень

- Вміти надати невідкладну допомогу та забезпечити інтенсивну терапію при гострих промислових отруєннях, застосувати антидотну терапію і/або уніфіковану невідкладну допомогу при отруєнні, якщо отрута невідома

- Вміти надати невідкладну допомогу та забезпечити інтенсивну терапію при гострих побутових і медикаментозних отруєннях, укусах і вжаленнях, застосувати антидотну терапію і/або уніфіковану невідкладну допомогу при отруєнні, якщо отрута невідома

- Вміти застосувати інтегрований підхід при підозрі на особливо небезпечне інфекційне захворювання, організувати та надати відповідну невідкладну допомогу.

- Вміти діагностувати травматичний/ больовий шок у пацієнта з політравмою, визначити обсяг першочергових заходів з урахуванням положень протоколу «контроль болю»

- Виконати транспортну іммобілізацію при різних видах травматичних пошкоджень, діагностувати ознаки травматичного/ больового шоку, надати невідкладну допомогу з урахуванням положень протоколу «контроль болю»

- Вміти надати невідкладну допомогу при системному/ локальному переохолодженні, обмороженні, провести реанімаційні заходи в умовах зниженої температури тіла.

- Вміти надати невідкладну допомогу при станах спричинених дією електричного струму, виконати комплекс реанімаційних заходів при утопленні.

- Вміти надати невідкладну допомогу при гіпертермічному синдромі, тепловому ударі та опіках.

- Вміти розпізнати ознаки шокowego

(переохолодження, обмороження), основні невідкладні заходи при вказаних станах. - Знати механізми виникнення травм, спричинених дією електричного струму (в т.ч., удар блискавкою, травми від зброї з електричним зарядом) та особливості пошкоджень при зануренні на глибину. - Знати механізми виникнення та особливості уражень спричинених впливом теплового середовища (гіпертермічний синдром, тепловий удар, опіки), основні невідкладні заходи при вказаних станах. - Знати етіопатогенетичні особливості шоків станів (в т.ч. геморагічного, травматичного, гіповолемічного) та основні принципи інтенсивної терапії. - Знати клініко-діагностичні особливості кровотеч, принципи визначення об'єму крововтрати, основні засади трансфузіології - Знати етіопатогенетичні та клінічні особливості перебігу гострої печінкової недостатності. - Знати причини та механізм гострого пошкодження нирок, клініко-діагностичні ознаки гострої ниркової недостатності. - Знати етіопатогенетичні механізми виникнення та клінічні прояви гострої затримки сечі і гематурії - Знати особливості та причини виникнення гострого абдомінального болю та напруження м'язів передньої черевної стінки. - Знати особливості та причини виникнення гострого венозного тромбозу, засади невідкладної (тромболітичної) терапії	стану, провести відповідну інтенсивну терапію, попередити розвиток ускладнень - Вміти надати невідкладну допомогу хворому з кровотечею, переливати кров та її компоненти. - Вміти надати невідкладну допомогу та провести інтенсивну терапію хворому з гострою печінковою недостатністю - Вміти провести комплекс невідкладних заходів пацієнту з гострим пошкодженням нирок, визначити покази/протипокази до діалізу - Провести катетеризацію сечового міхура, визначити маршрут пацієнта з гематурією - Визначити обсяг лікувально-діагностичних заходів та інтенсивної терапії при підозрі на гострий живіт» - Визначити маршрут пацієнта з підозрою на глибокий венозний тромбоз, покази/протипокази до тромболітичної/антикоагулянтної терапії - Визначити обсяг лікувально-діагностичних заходів та інтенсивної терапії у хворих із гострим болем промежини/тазової ділянки - Виконати реанімаційні заходи у дітей першого року життя.	
Практичні навички/компетентності		
Перелік компетентностей / практичних навичок	Рівень оволодіння	Обов'язкова кількість маніпуляцій, операцій
Серцево-легенево-церебральна реанімація	D	
Дефібриляція	D	
Конікотомія, трахеотомія	C	
Визначення групи та резус-належності крові	D	
Переливання крові та кровозамінників	D	
Проведення підшкірного, внутрішньо-шкірного, дом'язевого, довенного введення медикаментозних препаратів	D	
Проведення пункції та катетеризації периферичної вени	D	

Проведення торакоцентезу	С	
Проведення лапароцентезу	С	
Введення назогастрального зонда	D	
Катетеризація сечового міхура	D	

VI. ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ПРАКТИЧНИХ УМІНЬ ІНТЕРНІВ

Заходи з оцінювання результатів проходження інтернатури складаються з поточного, проміжного та підсумкового оцінювання (атестація).

Поточне оцінювання здійснюється керівником групи інтернів Університету шляхом контролю за рівнем оволодіння компетентностями, зазначеними у відомості обліку відвідувань та успішності, яка є додатком до програми підготовки в інтернатурі.

Проміжне оцінювання здійснюється:

- профільною кафедрою Університету за результатами проходження освітньої частини програми підготовки в інтернатурі;
- куратором інтернів на базі стажування у ЗОЗ, де проходила практична частина програми підготовки в інтернатурі.

Результати проміжного оцінювання ступеня оволодіння відповідними компетентностями фіксуються у відомості обліку відвідувань та успішності та враховуються під час підсумкового оцінювання за шкалою відповідно до вимог програми підготовки в інтернатурі за конкретною спеціальністю.

Підсумкове оцінювання (атестація) інтернів включає:

- ліцензійний інтегрований іспит «Крок 3»;
- іспит з оволодіння практичними навичками, по закінченню якого проводиться співбесіда зі спеціальності. Оволодіння практичними навичками перевіряється шляхом виконання інтерном трьох пакетів практичних завдань та ситуаційних задач;

Підсумкове оцінювання (атестацію) на визначення знань та практичних навичок з присвоєнням професійної кваліфікації проводять атестаційні комісії, склад яких щорічно затверджує ректор Університету.

У разі нескладання лікарем-інтерном іспиту «Крок 3» він має право один раз скласти його повторно. Повторне складання іспиту допускається у будь-який наступний термін його проведення.

Оцінка з атестації враховує результати всіх трьох етапів підсумкового контролю.

За позитивними результатами атестації на підставі рішення атестаційної комісії лікарям видається сертифікат встановленого зразка.

При негативному результаті іспиту з оволодіння практичними навичками та вміннями лікар-інтерн вважається таким, що не засвоїв вміння і не оволодів практичними навичками, передбаченими програмою підготовки в інтернатурі, та відповідно вважається неатестованим.

Можливість повторного складання іспиту з оволодіння практичними навичками та вміннями не передбачено.

VII. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Adamina M, Bonovas S, Raine T, et al. ECCO guidelines on therapeutics in Crohn's disease: surgical treatment. *J Crohns Colitis*. 2019 Nov 19. pii: jjz187. <https://academic.oup.com/ecco-jcc/advance-article/doi/10.1093/ecco-jcc/jjz187/5631809>
2. Al-Toma A, Volta U, Auricchio R, et al. European Society for the Study of Coeliac Disease (ESsCD) guideline for coeliac disease and other gluten-related disorders. *United European Gastroenterol J*. 2019 Jun;7(5):583-
<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/2050640619844125>
3. American Academy of Family Physicians. Diagnosis of venous thromboembolism-clinical practice guideline (endorsed March 2019). <https://www.aafp.org/patient-care/clinical-recommendations/all/venous-thromboembolism1.html>
4. Arasaradnam RP, Brown S, Forbes A, et al. Guidelines for the investigation of chronic diarrhoea in adults: British Society of Gastroenterology, 3rd edition. *Gut*. 2018 Apr
<http://gut.bmj.com/content/early/2018/04/13/gutjnl-2017-315909>
5. Ashby, D., Borman, N., Burton, J. et al. Renal Association Clinical Practice Guideline on Haemodialysis. *BMC Nephrol* 20, 379 (2019). <https://doi.org/10.1186/s12882-019-1527-3>
6. Beck DL. New ACC Guidance on CVD Risk Reduction in Diabetes. *Medscape Medical News*. 2020 Aug 5. <https://www.medscape.com/viewarticle/935218>
7. Bible KC, Kebebew E, Brierley J, et al. 2021 American Thyroid Association guidelines for management of patients with anaplastic thyroid cancer. *Thyroid*. 2021 Mar;31(3):337-386. Available at: <https://www.liebertpub.com/doi/10.1089/thy.2020.0944>.
8. Boggs W. New Guideline Recommends Early Combination Therapy for Type 2 Diabetes. *Reuters Health Information*. 2020 Sep
<https://www.medscape.com/viewarticle/936669>
9. Burton, J.O., Goldsmith, D.J., Ruddock, N. et al. Renal association commentary on the KDIGO (2017) clinical practice guideline update for the diagnosis, evaluation, prevention, and treatment of CKD-MBD. *BMC Nephrol* 19, 240 (2018). <https://doi.org/10.1186/s12882-018-1037-8>
10. Canil, Ch., Kapoor, A., BasappaN. S., Bjarnason, G., Bossé,D., Dudani, Sh., ...HotteS. J. Management of advanced kidney cancer: Kidney Cancer Research Network of Canada (KCRNC) consensus update 2021. *Can Urol Assoc J*, 2021. 15(4):84-97. doi: 10.5489/cuaj.7245.
11. Chadban, S. J., Ahn, C., Axelrod, D. A., Foster, B. J., Kasiske, B. L., Kher, V., Knoll, G. A. (2020). KDIGO Clinical Practice Guideline on the Evaluation and Management of Candidates for Kidney Transplantation. *Transplantation*, 104, S11– S103. doi:10.1097/tp.0000000000003136
12. Chapman MH, Thorburn D, Hirschfield GM, et al. British Society of Gastroenterology and UK-PSC guidelines for the diagnosis and management of primary sclerosing cholangitis. *Gut*. 2019 Aug;68(8):1356- 1378.

<https://gut.bmj.com/content/68/8/1356>

13. Cheng H-Y, Jian S-W, Liu D-P, Ng T-C, Huang W-T, Lin H-H, et al. Contact tracing assessment of COVID-19 transmission dynamics in Taiwan and risk at different exposure periods before and after symptom onset. *JAMA Intern Med.* 2020;180:1156. <https://doi.org/10.1001/jamainternmed.2020.2020>

14. Cheung, A. K., Chang, T. I., Cushman, W. C., Furth, S. L., Hou, F. F., Ix, J. H., Mann, J. F. E. (2021). KDIGO 2021 Clinical Practice Guideline for the Management of Blood Pressure in Chronic Kidney Disease. *Kidney International*, 99(3), S1– S87. doi:10.1016/j.kint.2020.11.003

15. Clinical Guidelines for Organ Transplantation from Deceased Donors (the Clinical Guidelines, The Transplantation Society of Australia and New Zealand), 2021. Available from: <https://tsanz.com.au/guidelinesethics-documents/organallocationguidelines.htm>

16. Colombo M. EASL clinical practice guidelines for the management of occupational liver diseases. *Liver Int.* 2020 Feb;40 Suppl 1:136-
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/liv.14349>

17. Dalekos GN, Koskinas J, Papatheodoridis GV. Hellenic Association for the Study of the Liver Clinical Practice Guidelines: Autoimmune hepatitis. *Ann Gastroenterol.* 2019 Jan-Feb. 32 (1):1

18. Dans M, Kutner JS, Agarwal R, et al. NCCN Guidelines® Insights: Palliative Care, Version 2.2021. *J Natl Compr Canc Netw.* 2021 Jul 28;19:780-
<https://jncn.org/view/journals/jncn/19/7/article-p780.xml>

19. Das SR, Everett BM, Birtcher KK, et al. 2020 Expert Consensus Decision Pathway on Novel Therapies for Cardiovascular Risk Reduction in Patients With Type 2 Diabetes: A Report of the American College of Cardiology Solution Set Oversight Committee. *J Am Coll Cardiol.* 2020 Jul
<https://www.onlinejacc.org/content/76/9/1117>

20. Deininger MW, Shah NP, Altman JK, et al. Chronic Myeloid Leukemia, Version 2.2021, NCCN Clinical Practice Guidelines in Oncology. *J Natl Compr Canc Netw.* 2020 Oct 1;18(10):1385-415.
<https://jncn.org/view/journals/jncn/18/10/article-p1385.xml>

21. Doyle-Delgado K, Chamberlain JJ, Shubrook JH, Skolnik N, Trujillo J. Pharmacologic Approaches to Glycemic Treatment of Type 2 Diabetes: Synopsis of the 2020 American Diabetes Association's Standards of Medical Care in Diabetes Clinical Guideline. *Ann Intern Med.* 2020 Sep 1.
<https://www.acpjournals.org/doi/10.7326/M20-2470>

22. Dudley, J., Christian, M., Andrews, A. et al. Clinical practice guidelines standardisation of immunosuppressive and anti-infective drug regimens in UK paediatric renal transplantation: the harmonisation programme. *BMC Nephrol* 22, 312 (2021). <https://doi.org/10.1186/s12882-021-02460-5>

23. EASL Clinical Practice Guidelines for the management of patients with decompensated cirrhosis. *J Hepatol.* 2018 Apr 10. [https://www.journal-of-hepatology.eu/article/S0168-8278\(18\)31966-4/fulltext](https://www.journal-of-hepatology.eu/article/S0168-8278(18)31966-4/fulltext)

24. EASL Clinical Practice Guidelines: Drug-induced liver injury. *J Hepatol.* 2019 Mar European Association for the Study of the Liver. ASL Clinical Practice

Guidelines on non-invasive tests for evaluation of liver disease severity and prognosis – 2021 update. J Hepatol. 2021 Sep;75(3):659-689 <https://doi.org/10.1016/j.jhep.2021.05.025>

25. Fass, Ronnie et al. AGA Clinical Practice Update on Functional Heartburn: Expert Review. Gastroenterology, Volume 158, Issue 8, 2286 – 2293. <https://doi.org/10.1053/j.gastro.2020.01.034>

26. Fenaus P, Haase D, Santini V, et al. Myelodysplastic syndromes: ESMO Clinical Practice Guidelines for diagnosis, treatment and follow-up. Ann Oncol. 2021 Feb

27. Feuerstein, Joseph D. Chachu, Karen et al. AGA Clinical Practice Guidelines on the Management of Moderate to Severe Ulcerative Colitis. Gastroenterology, Volume 158, Issue 5, 1450 – 1461. <https://doi.org/10.1053/j.gastro.2020.01.006>

28. Fix, O. K., Hameed, B., Fontana, R. J., Kwok, R. M., McGuire, B. M., Mulligan, D. C., ... Chung, R. T. (2020). Clinical Best Practice Advice for Hepatology and Liver Transplant Providers During the COVID-19 Pandemic: AASLD Expert Panel Consensus Statement. Hepatology, 72(1), 287–304. doi:10.1002/hep.31281

29. Fleseriu M, Biller BMK, Freda PU, et al. A Pituitary Society update to acromegaly management guidelines. Pituitary. 2021 Feb;24(1):1-13. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7864830/>

30. Galsky, M. D., Balar, A. V., Black, P. C., Campbell, M. T., Dykstra, G. S., Grivas, P., ... Kamat, A. M. (2021). Society for Immunotherapy of Cancer (SITC) clinical practice guideline on immunotherapy for the treatment of urothelial cancer. Journal for ImmunoTherapy of Cancer, 9(7), e002552. doi:10.1136/jitc-2021-002552

31. Garthwaite, E., Reddy, V., Douthwaite, S. et al. Clinical practice guideline management of blood borne viruses within the haemodialysis unit. BMC Nephrol 20, 388 (2019). <https://doi.org/10.1186/s12882-019-1529-1>

32. Gastroenterology, Volume 152, Issue 3, 648 – 664. <https://doi.org/10.1053/j.gastro.2016.12.027>

33. Gastroenterology, Volume 156, Issue 3, 769 - 808.e29. <https://doi.org/10.1053/j.gastro.2018.12.008>

34. Global initiative for chronic obstructive lung diseases. Pocket guide to COPD diagnosis, management and prevention. A guide for health care professionals, 2020 edition.- 48p.

35. Global strategy for the diagnosis, management and prevention of chronic obstructive pulmonary diseases, 2020.- 125p.

36. Guidelines for the Diagnostic Cross Sectional Imaging and Severity Scoring of Chronic Pancreatitis. Working Group for the International Consensus Guidelines for Chronic Pancreatitis. Pancreatology. 2018 Oct.18(7):764- [https://www.pancreatology.net/article/S1424-3903\(18\)30662-8/fulltext](https://www.pancreatology.net/article/S1424-3903(18)30662-8/fulltext)

37. Gupta, Samir et al. AGA Clinical Practice Guidelines on Management of Gastric Intestinal Metaplasia. Gastroenterology, Volume 158, Issue 3, 693 – 702. <https://doi.org/10.1053/j.gastro.2019.12.003>

38. Herrine, Steven K. et al. AGA Technical Review on Initial Testing and

Management of Acute Liver Disease

39. Hirano I, Chan ES, Rank MA, et al. AGA Institute and the Joint Task Force on Allergy-Immunology Practice Parameters Clinical Guidelines for the Management of Eosinophilic Esophagitis. *Gastroenterology*. 2020 May;158(6):1776-
40. Hoppe RT, Advani RH, Ai WZ, et al. Hodgkin Lymphoma, Version 2.2020, NCCN Clinical Practice Guidelines in Oncology. *J Natl Compr Canc Netw*. 2020 Jun;18(6):755-781. <https://jnccn.org/view/journals/jnccn/18/6/article-p755.xml>
41. <http://medstandart.net/browse/1725>
42. <https://annals.org/aim/fullarticle/2758507/testosterone-treatment-adult-men-age-related-low-testosterone-clinical-guideline>
43. <https://doi.org/10.1053/j.gastro.2019.12.053>
44. <https://ej.e.bioscientifica.com/view/journals/eje/182/1/EJE-19-0893.xml>
45. https://goldcopd.org/wp-content/uploads/2019/12/GOLD-2020-FINAL-ver1.2-03Dec19_WMV.pdf
46. https://goldcopd.org/wp-content/uploads/2020/03/GOLD-2020-POCKET-GUIDE-ver1.0_FINAL-WMV.pdf
47. https://journals.lww.com/ajg/Fulltext/2021/10000/ACG_Clinical_Guidelines_Management_of_Benign.13.aspx
48. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/2050640619849370>
49. <https://www.atsjournals.org/doi/full/10.1164/rccm.201904-0717ST>
50. [https://www.cghjournal.org/article/S1542-3565\(19\)31002-X/fulltext](https://www.cghjournal.org/article/S1542-3565(19)31002-X/fulltext)
51. <https://www.dec.gov.ua/mtd/bronhialna-astma/>
52. https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2013_555nakaz.pdf
53. [https://www.gastrojournal.org/article/S0016-5085\(21\)03031-6/fulltext](https://www.gastrojournal.org/article/S0016-5085(21)03031-6/fulltext)
54. [https://www.journal-of-hepatology.eu/article/S0168-8278\(19\)30129-1/fulltext](https://www.journal-of-hepatology.eu/article/S0168-8278(19)30129-1/fulltext)
55. https://www.jstage.jst.go.jp/article/endocrj/advpub/0/advpub_EJ20-0025/_pdf/-char/en
56. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8137769/>
57. [https://www.sunrisemy.com/nakaz-moz-ukra%D1%97ni-157-vid-26-sichny\[a-2018-roku-moz-skasuvalo-moralno-zastarili-formi-pervinno%D1%97-oblikovo%D1%97-dokumentaci%D1%97/](https://www.sunrisemy.com/nakaz-moz-ukra%D1%97ni-157-vid-26-sichny[a-2018-roku-moz-skasuvalo-moralno-zastarili-formi-pervinno%D1%97-oblikovo%D1%97-dokumentaci%D1%97/)
58. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0634282-14#Text>
59. Hus, I., Salomon-Perzyński, A., Tomasiewicz, K., & Robak, T. (2020). The management of hematologic malignancies during the COVID-19 pandemic. *Expert Opinion on Pharmacotherapy*, 1–18. doi:10.1080/14656566.2020.1849143
60. Husby S, Koletzko S, Korponay-Szabo, et al. European Society Paediatric Gastroenterology, Hepatology and Nutrition guidelines for diagnosing coeliac disease 2020. *J Pediatr Gastroenterol Nutr*. 2019 Oct http://www.espgan.org/fileadmin/user_upload/IBD/ESPGHAN_Celiac_Guidelines_2019.pdf
61. Ikizler, T. A., Burrowes, J. D., Byham-Gray, L. D., Campbell, K. L., Carrero, J.-J., Chan, W., ... Cuppari, L. (2020). KDOQI Clinical Practice Guideline for Nutrition in CKD: 2020 Update. *American Journal of Kidney Diseases*, 76(3), S1– S107. doi:10.1053/j.ajkd.2020.05.006

62. Ito Y, Onoda N, Okamoto T. The revised clinical practice guidelines on the management of thyroid tumors by the Japan Associations of Endocrine Surgeons: Core questions and recommendations for treatments of thyroid cancer. *Endocr J.* 2020 Apr 9.
63. J.R. Garber, E. Papini, A. Frasoldati et al., American Association of Clinical Endocrinology And Associazione Medici Endocrinologi Thyroid Nodule Algorithmic Tool, *Endocrine Practice* 2021; 27 <https://doi.org/10.1016/j.eprac.2021.04.007>
64. Jones, J. M.,Kracalik, I., Levi, M. E., Bowman III, J. S., Berger, J. J., Bixler, D., ... Basavaraju,S. V. Assessing Solid Organ Donors and Monitoring Transplant Recipients for Human Immunodeficiency Virus, Hepatitis B Virus, and Hepatitis C Virus Infection – U.S. Public Health Service Guideline, 2020. Recommendations and Reports / June 26, 2020 / 69(4);1–16.
65. K. V. Vlachovich, A. Sood. A 2019 Update on Occupational Lung Diseases: A Narrative Review // *Pulm. Ther.*, 2021 Jun; 7(1): 75–87.
66. Kamisawa T, Nakazawa T, Tazuma S, Zen Y, Tanaka A, Ohara H, et al. Clinical practice guidelines for IgG4-related sclerosing cholangitis. *J Hepatobiliary Pancreat Sci.* 2019 Jan;26(1):9-42.
67. Karon A. AGA Clinical Practice Guidelines: Intra gastric balloons in the management of obesity. *MDedge.com.* April 16, 2021. <https://www.mdedge.com/internalmedicine/article/238757/obesity/aga-clinical-practice-guidelines-intra-gastric-balloons>
68. KDIGO 2020 Clinical Practice Guideline for Diabetes Management in Chronic Kidney Disease. (2020). *Kidney International*, 98(4), S1– S115. doi:10.1016/j.kint.2020.06.019
69. KDIGO 2021 Clinical Practice Guideline for the Management of Glomerular Diseases. *Kidney Int.* 2021 Oct;100(4S):S1-S276. doi: 10.1016/j.kint.2021.05.021.
70. Keswani RN, Crockett SD, Calderwood AH. AGA Clinical Practice Update on Strategies to Improve Quality of Screening and Surveillance Colonoscopy: Expert Review. *Gastroenterology.* 2021 Aug;161(2):701-11.
71. Kharbanda, K., Iyasere, O., Caskey, F. et al. Commentary on the NICE guideline on renal replacement therapy and conservative management. *BMC Nephrol* 22, 282 (2021). <https://doi.org/10.1186/s12882-021-02461-4>
72. Khomiak, A., Brunner, M., Kordes, M., Lindblad, S., Miksch, R. C., Öhlund, D., & Regel, I. (2020). Recent Discoveries of Diagnostic, Prognostic and Predictive Biomarkers for Pancreatic Cancer. *Cancers*, 12(11), 3234. doi:10.3390/cancers12113234
73. Knechtle, S. J., Morris, P. J., Marson, L. P. (2020). *Kidney Transplantation - Principles and Practice*, 8th Edition. doi:<https://doi.org/10.1016/C2016-0-01606-6>
74. Ko CW, Siddique SM, Patel A, et al. AGA Clinical Practice Guidelines on the Gastrointestinal Evaluation of Iron Deficiency Anemia. *Gastroenterology.* 2020 Sep;159(3):1085-1094. Available at: [https://www.gastrojournal.org/article/S0016-5085\(20\)34847-2/fulltext?referrer=https%3A%2F%2Fpubmed.ncbi.nlm.nih.gov%2F32810434%2F](https://www.gastrojournal.org/article/S0016-5085(20)34847-2/fulltext?referrer=https%3A%2F%2Fpubmed.ncbi.nlm.nih.gov%2F32810434%2F)

75. Ko, Cynthia W. Crockett, Seth et al. AGA Clinical Practice Guidelines on the Management of Mild-to-Moderate Ulcerative Colitis. *Gastroenterology*, Volume 156, Issue 3, 748 – 764. <https://doi.org/10.1053/j.gastro.2018.12.009>
76. Konstantinides SV and Meyer G. The 2019 ESC Guidelines on the Diagnosis and Management of Acute Pulmonary Embolism. *Eur Heart J*. 2019 Nov 1;40(42):3453-3455. <https://academic.oup.com/eurheartj/article/40/42/3453/5614478>
77. Kossmeier, M., & Heinze, G. (2018). Predicting future citation counts of scientific manuscripts submitted for publication: a cohort study in transplantology. *Transplant International*. doi:10.1111/tri.13292
78. Lamb CA, Kennedy NA, Raine T, et al. British Society of Gastroenterology consensus guidelines on the management of inflammatory bowel disease in adults. *Gut*. 2019 Sep 27. <https://gut.bmj.com/content/early/2019/09/27/gutjnl-2019-318484#DC1>.
79. Larkin PJ, Cherny NI, L Carpia D, et al. Diagnosis, Assessment and Management of Constipation in Advanced Cancer: ESMO Clinical Practice Guidelines. *Ann Oncol*. 2018 Jul <https://academic.oup.com/annonc/advance-article/doi/10.1093/annonc/mdy148/5046943>
80. Lim W, Le Gal G, Bates SM, et al. American Society of Hematology 2018 guidelines for management of venous thromboembolism: diagnosis of venous thromboembolism. *Blood Adv*. 2018 Nov 27;2(22):3226-<http://www.bloodadvances.org/content/2/22/3226?>
81. Loomba, Rohit et al. AGA Clinical Practice Update on Screening and Surveillance for Hepatocellular Carcinoma in Patients With Nonalcoholic Fatty Liver Disease: Expert Review. *Gastroenterology*, Volume 158, Issue 6, 1822 - 1830
82. Malyszko, J., Basak, G., Batko, K., Capasso, G., Capasso, A., Drozd-Sokolowska, J., ... Malyszko, J. (2020). Haematological disorders following kidney transplantation. *Nephrology Dialysis Transplantation*. doi:10.1093/ndt/gfaa219
83. Muniraj T, Day LW, Teigen LM, et al. AGA clinical practice guidelines on intragastric balloons in the management of obesity. *Gastroenterology*. 2021 Apr;160(5):1799-1808. PMID: 3832655. [https://www.gastrojournal.org/article/S0016-5085\(21\)00477-7/fulltext](https://www.gastrojournal.org/article/S0016-5085(21)00477-7/fulltext)
84. Nalewajska, M., Marchelek-Myśliwiec, M., Opara-Bajerowicz, M., Dziedziejko, V., & Pawlik, A. (2020). Connexins—Therapeutic Targets in Cancers. *International Journal of Molecular Sciences*, 21(23), 9119. doi:10.3390/ijms21239119
85. Nanchal R, Subramanian R, Karvellas CJ, et al. Guidelines for the management of adult acute and acute-on-chronic liver failure in the ICU: cardiovascular, endocrine, hematologic, pulmonary, and renal considerations. *Crit Care Med*. 2020Mar;48(3):e17391.
86. O’Leary, Jacqueline G. et al. AGA Clinical Practice Update: Coagulation in Cirrhosis. *Gastroenterology*, Volume 157, Issue 1, 34 - 43. <https://doi.org/10.1053/j.gastro.2019.03.070>
87. Oakland K, Chadwick G, East JE, et al. Diagnosis and management of acute lower gastrointestinal bleeding: guidelines from the British Society of Gastroenterology. *Gut*. 2019 Feb

<https://gut.bmj.com/content/early/2019/02/21/gutjnl-2018-317807.long>.

88. Oniscu, G. C., Forsythe, J. L. R., & Pomfret, E. A. (Eds.). (2019). *Transplantation Surgery*. Springer Surgery Atlas Series. doi:10.1007/978-3-540-73796-4
89. Ortel TL, Neumann I, Ageno W, et al. American Society of Hematology 2020 guidelines for management of venous thromboembolism: treatment of deep vein thrombosis and pulmonary embolism. *Blood Adv*. 2020 Oct 13;4(19):4693-38. PMID: 33007077. <https://ashpublications.org/bloodadvances/article/4/19/4693/463998/American-Society-of-Hematology-2020-guidelines-for>
90. Parry NM. New guideline for testosterone treatment in men with 'low T.' *Medscape Medical News*. 2020 Jan <https://www.medscape.com/viewarticle/923449>
91. Pasquali R, Casanueva F, Haluzik M, et al. European Society of Endocrinology clinical practice guideline: endocrine work-up in obesity. *Eur J Endocrinol*. 2020 Jan;182(1):G1-G32.
92. Pass W. AGA Releases Iron-Deficiency Anemia Guideline. *Medscape Medical News*. WebMD Inc. August 26, 2020. <https://www.medscape.com/viewarticle/936357>
93. Petranovic Ovcaricek P, Giovanella L, Carrio Gasset I, et al. The EANM practice guidelines for parathyroid imaging. *Eur J Nucl Med Mol Imaging*. 2021 Apr 10. <https://link.springer.com/article/10.1007%2Fs00259-021-05334-y>
94. Pisano M, Allievi N, Gurusamy K, et al. 2020 World Society of Emergency Surgery updated guidelines for the diagnosis and treatment of acute calculus cholecystitis. *World J Emerg Surg*. 2020 Nov 5;15(1):61. Available at: <https://wjeb.biomedcentral.com/articles/10.1186/s13017-020-00336-x>
95. Qaseem A, Horwitch CA, Vijan S, Etzeandia-Ikobaltzeta I, Kansagara D. Testosterone treatment in adult men with age-related low testosterone: a clinical guideline from the American College of Physicians. *Ann Intern Med*. 2020 Jan 7
96. Rubio-Tapia A, Murray JA. Updated guidelines by the European Society for the Study of Coeliac Disease [editorial]. *United European Gastroenterol J*. 2019 Jun;7(5):
97. Sadowski DC, Camilleri M, Chey WD, Leontiadis GI, Marshall JK, Shaffer EA, et al. Canadian Association of Gastroenterology Clinical Practice Guideline on the Management of Bile Acid Diarrhea. *Clin Gastroenterol Hepatol*. 2020 Jan. 18 (1):24- 41.
98. Schultz JK, Azhar N, Binda GA, et al. European Society of Coloproctology: guidelines for the management of diverticular disease of the colon. *Colorectal Dis*. 2020 Jul 7;10.1111/codi.15140. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/codi.15140>
99. Sekeres M, Guyatt G, Abel G, et al. American Society of Hematology 2020 guidelines for treating newly diagnosed acute myeloid leukemia in older adults. *Blood Adv*. 2020 Aug 11;4(15):3528-3549. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7422124/>
100. Shah MH, Goldner WS, Benson AB, et al. Neuroendocrine and Adrenal Tumors, Version 2.2021, NCCN Clinical Practice Guidelines in Oncology. *J Natl*

Compr Canc Netw. 2021 Jul 28;19(7):

101. Shemies, R. S., Nagy, E., Younis, D., & Sheashaa, H. (2021). Renal replacement therapy for critically ill patients with COVID -19-associated acute kidney injury: A review of current knowledge. *Therapeutic Apheresis and Dialysis*. doi:10.1111/1744-9987.13723

102. Singh, Siddharth et al. AGA Technical Review on the Management of Mild-to- Moderate Ulcerative Colitis

103. Snook J, Bhala N, Beales ILP, et al. British Society of Gastroenterology guidelines for the management of iron deficiency anaemia in adults. *Gut*. 2021 Sep 8;gutjnl-2021-325210. <https://gut.bmj.com/content/early/2021/09/15/gutjnl-2021-325210>.

104. Su G, Ko C, Bercik P, et al. AGA Clinical Practice Guidelines. Probiotics for Gastrointestinal Diseases. *Gastroenterology*. 2020 June. [https://www.gastrojournal.org/article/S0016-5085\(20\)34729-6/pdf?referrer=https%3A%2F%2Fpubmed.ncbi.nlm.nih.gov%2F32531291%2F](https://www.gastrojournal.org/article/S0016-5085(20)34729-6/pdf?referrer=https%3A%2F%2Fpubmed.ncbi.nlm.nih.gov%2F32531291%2F)

105. Tarasconi A, Coccolini F, Biffl WL, et al. Perforated and bleeding peptic ulcer: WSES guidelines. *World J Emerg Surg*. Jan 2020; 15: 3. Available at <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6947898/>.

106. Teoh, C. W., Gaudreault-Tremblay, M.-M., Blydt-Hansen, T. D., Goldberg, A., Arora, S., Feber, J., ... Hamiwka, L. (2020). Management of Pediatric Kidney Transplant Patients During the COVID-19 Pandemic: Guidance From the Canadian Society of Transplantation Pediatric Group. *Canadian Journal of Kidney Health and Disease*, 7, 205435812096784. doi:10.1177/2054358120967845

107. Terlouw LG, Moelker A, Abrahamsen J, et al. European guidelines on chronic mesenteric ischaemia - joint United European Gastroenterology, European Association for Gastroenterology, Endoscopy and Nutrition, European Society of Gastrointestinal and Abdominal Radiology, Netherlands Association of Hepatogastroenterologists, Hellenic Society of Gastroenterology, Cardiovascular and Interventional Radiological Society of Europe, and Dutch Mesenteric Ischemia Study group clinical guidelines on the diagnosis and treatment of patients with chronic mesenteric ischaemia. *United European Gastroenterol J*. 2020 May;8(4):371-395.<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/2050640620916681>.

108. The Occupational Burden of Nonmalignant Respiratory Diseases. An Official American Thoracic Society and European Respiratory Society Statement / *American Journal of Respiratory and Critical Care Medicine*, 2019;Vol.119 (11): 1312-1334

109. The Transplantation Society, Transplant Infectious Diseases Section: COVID-19 Guidance Focused Review: Diagnostic Testing - PCR and Serology. https://tts.org/index.php?option=com_content&view=article UK Guidelines on Pancreas and Islet Transplantation, 2019. Available from: <https://bts.org.uk/guidelines-standards/>

110. Vasant DH, Paine PA, Black CJ, Houghton LA, Everitt HA, Corsetti M, et al. British Society of Gastroenterology guidelines on the management of irritable bowel syndrome. *Gut*. 2021 Jul;70(7):1214-40. <https://gut.bmj.com/content/70/7/1214.long>

111. Wald A, Bharucha AE, Limketkai B, et al. ACG Clinical guidelines: management of benign anorectal disorders. *Am J Gastroenterol*. 2021 Oct 1;116(10):1987-2008. PMID: 34618700
112. Weiss, M. J., Hornby, L., Foroutan, F., Belga, S., Bernier, S., Bhat, M.,...Mah, A. Clinical Practice Guideline for Solid Organ Donation and Transplantation During the COVID-19 Pandemic. *Transplantation Direct* 2021;7:e755; doi: 10.1097/TXD.0000000000001199.
113. Wiles, K., Chappell, L., Clark, K. et al. Clinical practice guideline on pregnancy and renal disease. *BMC Nephrol* 20, 401 (2019). <https://doi.org/10.1186/s12882-019-1560-2>
114. Witt DM, Nieuwlaat R, Clark NP, Ansell J, Holbrook A, Skov J, et al. American Society of Hematology 2018 guidelines for management of venous thromboembolism: optimal management of anticoagulation therapy. *Blood Adv*. 2018 Nov 27;2(22):3257-3291. Available at <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6258922>.
115. Wright, M., Southcott, E., MacLaughlin, H. et al. Clinical practice guideline on undernutrition in chronic kidney disease. *BMC Nephrol* 20, 370 (2019). <https://doi.org/10.1186/s12882-019-1530-8>
116. Yuen KCJ, Biller BMK, Radovick S, et al. The American Association of Clinical Endocrinologists and American College of Endocrinology Guidelines for Management of Growth Hormone Deficiency in Adults and Patients Transitioning from Pediatric to Adult Care. *Endocr Pract*. 2019 Nov;25(11):1191–1232. <https://journals.aace.com/doi/10.4158/GL-2019-0405>
117. Адаптована клінічна настанова : надання медичної допомоги дорослим хворим на негоспітальну пневмонію. // Національна академія медичних наук України, Київ, 2019.
118. Бронхіальна астма. Хронічне обструктивне захворювання легень в світлі сучасних рекомендацій GINA (2017), SIGN 153 (2016), GOLD (2017), NICE (2010) / Феценко Ю. І. // К.: ТОВ «Доктор–Медіа–Груп», 2018. — 220 с.
119. Федоров, І.М. Скрипник та ін. ; за ред. проф. Л.В. Глушка. — К. : ВСВ «Медицина», 2019. — 680 с.
120. Наказ №634 від 08.09.2014 «Про затвердження та впровадження медико- технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при саркоїдозі»
121. Наказ №7 від 10.01.2005 «Про затвердження стандартів надання медичної допомоги за спеціальністю "Професійна патологія" в амбулаторно-поліклінічних закладах»
122. Наказ МОЗ України № 157 від 26.01.2018, яким скасовується низка форм
123. Наказ МОЗ України № 503 від 19.03.2018. «Про затвердження Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-19032018--503-pro-zatverdzhennja-porjadku-viboru-likarja-jakij-nadae-pervinnu->

medichnu-dopomogu-ta-formi-deklaracii-pro-vibir-likarja-jakij-nadae-pervinnu-medichnu-dopomogu?preview=1

124. Наказ МОЗ України №555 від 27.06.13р «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при хронічному обструктивному захворюванні легень»

125. Наказ МОЗ України №868 від 08.10.13р «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при бронхіальній астмі»

126. Наказ МОЗ України від 14.09.2021 № 1946 Про затвердження Уніфікованого клінічного протоколу первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Нецукровий діабет» <https://bit.ly/3nBN8CO>

127. Наказ МОЗ України від 19.03.2018 № 504 "Про затвердження Порядку надання первинної медичної допомоги". [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid19032018--504-pro-zatverdzhennja-porjadku-nadannja-pervinnoi-medichnoidopomogi>

128. Наказ МОЗ України від 20.11.2020 № 2693 "Про внесення змін до протоколу «Надання медичної допомоги для лікування корона вірусної хвороби (COVID-19)" [Електронний ресурс]. – Режим доступу moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-20112020--2693-pro-vnesennja-zmin-do-protokolu-nadannja-medichnoi-dopomogi-dlja-likuvannja-koronavirusnoi-hvorobi-covid-19

129. Наказ МОЗ України від 28.03.2020 № 722«При організації надання медичної допомоги хворим на коронавірусну хворобу(COVID-19)» [Електронний ресурс].–Режим доступу: moz.gov.ua/uploads/5/26472-standarti_medichnoi_dopomogi_pri_kovid.pdf

130. Первинна медична допомога: посібник у 2 т. / Л.С. Бабинець, В.М. Ждан, Н.С. Михайловська та ін.; за ред. Л.С. Бабинець. – Львів: «Магнолія 2006», 2019. – Т. 1: Загальні положення, внутрішні хвороби у загальній лікарській практиці. – 580 с.

131. Первинна медична допомога: посібник у 2 т. / Л.С. Бабинець, В.М. Ждан, Н.С. Михайловська та ін.; за ред. Л.С. Бабинець. – Львів: «Магнолія 2006», 2019. – Т. 2: Поліпрофільні питання у загальній лікарській практиці. – 424 с.

132. Положення про інтернатуру, затверджене наказом МОЗ України №1254 від 22.06.2021, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 17 серпня 2021 року № 1081/36703).

133. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів, невідкладні стани в терапії: 23-є видання, доповн і переробл / за ред. професора Мостового Ю.М.. – К.: Центр ДЗК, 2020. – 680 с.

134. Ю. І. Фещенко, В. К. Гаврисюк, О. Я. Дзюблик, Ю. М. Мостовой, Т. О. Перцева, М. О. Полянська, А. І. Ячник, Л. О. Яшина. Адаптована клінічна настанова: хронічне обструктивне захворювання легень (частина 1) Укр. пульмонол. журнал. 2019, № 2, С. 5–18

135. Ю. І. Фещенко, В. К. Гаврисюк, О. Я. Дзюблик, Ю. М. Мостовой, Т. О. Перцева, М. О. Полянська, А. І. Ячник, Л. О. Яшина. Адаптована клінічна настанова: хронічне обструктивне захворювання легень (частина 1) Укр. пульмонол. журнал. 2019, № 3, С. 5–2.